

ජනක ශබ්දම විග්‍රහය පිළිබඳ හෙට් හැඳින්වීමක්

කපුගොල්ලුවේ ආනන්දකිත්ති හිමි

ශබ්දම විග්‍රහය (Phonology) යනු ශබ්ද ඒකක (Unit of Sounds) හා ශබ්ද විද්‍යා න්‍යායන්ට අනුගතව දක්වා ඇති ශබ්ද ලක්ෂණ ප්‍රස්තුත භාෂාවෙහි යෙදෙන අයුරු අධ්‍යයනය කිරීමයි.

මීට පෙර ශබ්දම විග්‍රහය සංස්ථිතික මූලධර්මවලට අනුව සිදු වී තිබේ. ඒ අනුව ඔවුන් ශබ්දම (Phonemic) ශබ්දානු (Allophonic) හා පදිම නිගමිත ශබ්දානු (Morphophonemic) විග්‍රහයට ලක් කර ඇත. එහෙත් ඔහුන්ගේ අවධානය වඩාත් යොමු වූයේ ශබ්දම විග්‍රහ කිරීමේදී උපයෝගී කර ගත යුතු න්‍යායන් පිළිබඳවයි. ඒ අනුව ශබ්දමයක් නිර්ණය කරන්නේ කෙසේ ද? ශබ්දානුවල සාමාන්‍ය ස්වරූපය කෙසේ ද? පදිම නිගමිත ශබ්දානුවල පරිසරය කෙසේ ද? එහි දී වචනාත්මක සැලකිල්ලට ගතයුතු ද? ආසාතයෙහි (Stress) හා සරයෙහි (Pitch) ප්‍රතිරෝධාත්මක විස්තෘතිය සැලකිල්ලට ගත යුත්තේ කෙසේ ද? යනාදී වශයෙන් ප්‍රස්තුත භාෂාවක ශබ්ද තත්ත්ව පමණක් විග්‍රහයට ලක් කිරීම සංස්ථිතික වාග්විද්‍යාවෙහි ස්වභාවය විය. පොදුවේ භාෂාවන්හි පොදු ශබ්ද විචාරාත්මක ලක්ෂණ හැදෑරීමට ඔවුහු උත්සුක නොවූ අතර අර්ථ විචාරයට හා වාක්‍ය විචාරයට (Semantics & Syntax) ශබ්දවල ඇති බලපෑම හෝ සම්බන්ධය ඔවුහු දැඩිව අවධානයට ලක් නො කළහ. එසේ ම භාෂාවේ

පද්ධති* (Linguistics Levels) මිශ්‍ර නො කළ යුතු ය යන්න සංස්ථිතික වාග්වේදීන්ගේ අදහස විය.

මේ අතර ප්‍රාගුවේ (Prague) ගුරුකුලයට අයත් ට්‍රැබෙට්ස්කෝයි (Trubetzkoy) හා රෝමන් ජැකොබ්සන් (Roman Jakobson) යන දෙදෙනා 1920ක් 1930ක් අතර කාල සීමාව තුළ ශබ්දිම විග්‍රහයෙහි අභිවර්ධනය උදෙසා " ප්‍රගුවේ ශබ්දිම විද්‍යා ගුරුකුලය" (Prague School of Phonology) යනුවෙන් පිහිටුවා ගත් ආයතනයක් තුළ එහි සංවර්ධනය උදෙසා එක්ව කටයුතු කළෝය. එම සම්ප්‍රදායෙහි ක්‍රියාකිරී සාමාජිකයෙකු වූ N.S.Trubetzkoy ශබ්දිම පිළිබඳ නම මුල් කෘතිය 1939 දී ලියා පළ කළේය. එය පළ වූයේ ඔහුගේ මව් භාෂාව වූ රුසියන් භාෂාවෙනි. 1969,"Principles of Phonology" නමින් එය ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කොට ඇත. මේ අතර එම සම්ප්‍රදායෙහි ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයෙකු වූ ජැකොබ්සන් ද මේ පිළිබඳ බොහෝ පොත්පත් හා ලිපි ලේඛන 1929 සිට ලියන්නට වූයේය.

ප්‍රගුවේ ගුරුකුලය මගින් ශබ්ද ලක්ෂණ හා ශබ්ද ප්‍රතිරෝධ(Phonemic Matter and Phonic Oppositions) යන මේවා ශබ්දිම ඒකක(Phonological Units) එසේත් නැත්නම් "වේශේෂික ශබ්දිම ඒකක" (Distinctive Units) ලෙස නම් කොට එය එම ගුරුකුලයෙහි ශබ්දිම විග්‍රහය ලෙස අවධාරණය කළ අතර ඔවුන්ගේ බොහෝ අදහස් වලින් ප්‍රකාශ වූයේ, ලොව සියලු භාෂාවන්ට එකසේ යෙදිය හැකි වඩා සුළු වූත්, විධිමත් වූත්, සියලු භාෂාවන්ට පොදුවූත් ශබ්දිම න්‍යායයන් ඉදිරිපත් විය යුතු බවයි. මෙහි දී මෙම ගුරුකුලයෙහි වාග්වේදීහු සියලු භාෂාවන්හි ශබ්ද ලක්ෂණ සලකනවාට වඩා ඒ ඒ

* ශබ්දිම පද්ධතිය, පදිම පද්ධතිය, වාක්‍ය විග්‍රහාත්මක පද්ධතිය, අර්ථ විචාරාත්මක පද්ධතිය හා ප්‍රකරණබද්ධ අර්ථ විචාරාත්මක පද්ධතිය යන මොවා වාග්වේදාත්මක පද්ධතිය ලෙස හැඳින්වේ.

භාෂාවන්හි ශබ්ද ලක්ෂණ පිළිබඳ හැදෑරීමට උනන්දු වූහ. ඒ අනුව ඔවුන් ජනක ශබ්දීම විග්‍රහය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා සැලකිල්ලට ගෙන ඇත්තේ ශබ්දීම ඒකකය නොව ශබ්ද ප්‍රතිරෝධ (Opposition) හා ප්‍රතිරෝධ ප්‍රවර්ගී(Typology of opposition) යන මේවයි. ප්‍රස්තුත භාෂාවෙහි දක්නට ලැබෙන ශබ්ද ප්‍රතිරෝධයන් මොනවා ද? ප්‍රස්තුත භාෂාවක කවර නම් ප්‍රතිරෝධ සිදුවේ ද? ඒවා වර්ග කළ හැකි ද? යනාදී වශයෙන් සලකා කටයුතු කළ අතර ඒමගින් ඔවුන් අදහස් කළේ ඒ ඒ භාෂාවන්හි ඇති පොදු ලක්ෂණ මගින් සියලු භාෂාවන්ට පොදු වූ න්‍යායයන් සොයා ඒ තුළින් විශ්ව සාධාරණ ජනක ශබ්දීම විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කිරීමයි.

මේ සම්බන්ධව ජැකොබ්සන් පසුව ලියා පළ කළ ලිපි හා පර්යේෂණ කෘති නූතන වාග්වේදීන්ට මහත් බලපෑමක් ඇති කළ අතර ජනක ශබ්දීම විග්‍රහය (Generative Phonology) යනුවෙන් විශ්ව සාධාරණ ශබ්දීම විග්‍රහයකට නව දොරටු විවර වූයේය.

50 දශකයේ නෝම වොම්ස්කි විසින් ජනක ව්‍යාකරණයෙහි මූලධර්ම (Principles of T.G) හඳුන්වා දෙන විට "Preliminaries to Speech Analysis" නම් කෘතිය ජැකොබ්සන්, හෝල් හා ෆැන්ට් යන අය අව විසින් ලියා පළකළේය. එසේ ම ජැකොබ්සන් හා හෝල් විසින් Fundamentals of Language යනුවෙන් ද කෘතියක් පළකොට තිබුණි මේ වන විට "The Sound Pattern of Russian " නමින් කෘතියක් හෝල් විසින් පළ කරන ලදී. 60 දශකය වන විට වොම්ස්කි හා හෝල් එක්ව "The Sound Pattern of English. නම් කෘතිය පළ කළෝය.

ජනක ශබ්දිම වෛශේෂිත ලක්ෂණ

"ශබ්දිමය" (Phoneme) නොව "ශබ්ද ඒකකය" (Unite) ප්‍රධානත්වයෙහි ලා සැලකීම ජනක ශබ්දිම විග්‍රහයෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණය යි. එහි දී ශබ්ද මණ්ඩය (segment) ශබ්දයෙහි වෛශේෂී ලක්ෂණය ලෙස සලකන අතර එය උච්චාරණ විෂයක (Articulatory) වශයෙන් හෝ වාගුතරංගාත්මක (Acoustic) වශයෙන් විග්‍රහ කරනු ලැබේ. ශබ්ද ඒකකයෙහි සියලු ලක්ෂණ "+" හා "-" (ඇත හා නැත) වශයෙන් වර්ග දෙකකට බෙදා දක්වනු ලැබේ.

"ශබ්ද ඒකකය" සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී එය වණික(Syllabiatic*)¹ හෝ අවණික (Non Syllabiatic) විය හැක. එම ලක්ෂණ දෙක ජනක ශබ්දිම විග්‍රහයට අනුව වණික වශයෙන් දක්වනු ලැබේ. වණිකත්වය(Syllabicity) කීරණය කරනු ලබන්නේ වණි ශීර්ෂ(Syllabic Peak) සංකල්පය යටතේ යි. පොදුවේ ස්වර හා ව්‍යංජන ශබ්ද වණික වන අතර "button" යන ඉංග්‍රීසි පදයෙහි වණික දෙකකි./b^/tn/ වණිකට එකකි./b^/.

තවද ශබ්ද ප්‍රධාන වශයෙන් වර්ග කීරීම සඳහා වොම්ස්කි හා හෝල් යෝජනා කළ ශබ්ද ඒකක ලක්ෂණ දෙකක් දක්වේ. ඒවා නම්

- (1) ව්‍යංජන (Consonantal)²
- (2) ස්වරක (Vocalic)³

¹ Syllabic :- A Unit in Speec which is often longer than one sound and smaller than a whole word Ex: the word "terminology" Consist of five Syllables: Ter-mi-no-lo-gy.
² බාධා සහිත ශබ්ද (ව්‍යංජන)
³ අබාධිත ශබ්ද (ස්වර)

"ව්‍යංජන" නම් ලක්ෂණය (+ව්‍යංජන)"ව්‍යංජන" වන අතර (- ව්‍යංජන) ලක්ෂණ නාව්‍යංජන"(Non Consonantal) නම් වේ. "ස්වර" ලක්ෂණය ද ඉහත කී පරිදි (+ස්වර) හා (- ස්වර) නාස්වර (Non Vocalic) වශයෙන් ලක්ෂණ දෙකකින් යුක්තය.

"ව්‍යංජන" හා "ස්වර" ලක්ෂණ දෙක උපයෝගී කොට ගෙන භාෂා ශබ්ද ප්‍රධාන වශයෙන් පහත සඳහන් ලෙස වර්ග කළ හැක.

[- ව්‍යංජන] [+ ව්‍යංජන]

[+ ස්වර]	ස්වර ශබ්ද	[l]
[- ස්වර]	w,y,h.,	ව්‍යංජන ශබ්ද

ශබ්දය	ලක්ෂණය
ස්වර ශබ්ද	+ ස්වර, - ව්‍යංජන
ව්‍යංජන ශබ්ද	- ස්වර, + ව්‍යංජන
අර්ධස්වර ශබ්ද	- ස්වර, - ව්‍යංජන
[h],[ʔ] ශබ්ද	- ස්වර, - ව්‍යංජන
[l] ශබ්ද	+ ස්වර, + ව්‍යංජන

ජනක ශබ්දවල විග්‍රහයට අනුව ශබ්ද ප්‍රධාන වර්ග කිරීමට බෙදා වෙන් කිරීමේ දී වොම්ස්කි හා හෝල් වෙනත් ශබ්ද ලක්ෂණ දෙකක් ද ඉදිරිපත් කොට තිබේ.

- (1) නාදික (Sonorant)
- (2) අනාදික (Nonsonorant)

ආයාසයකින් තොරව සෝෂ ලෙස නිපදවිය හැකි ශබ්ද "නාදික" ශබ්ද වන අතර එසේ නොවන ශබ්ද "අනාදික" ශබ්ද නම් වේ. නාදික [+ නාදික] ලෙසත් අනාදික [- නාදික] ලෙසත් දැක්වනු ලැබේ.

+ නාදික	- නාදික
ස්වර ශබ්ද	ස්පර්ශ ශබ්ද
අර්ධ ස්වර ශබ්ද	සර්ෂ ශබ්ද
නාසික ශබ්ද	
පාර්ශ්වීය ශබ්ද	

උච්චාරණ ස්ථාන පදනම් කොට ගෙන ද වොම්ස්කි හා හෝල් ශබ්ද ලක්ෂණ හයක් (06) ඉදිරිපත් කොට තිබේ.

- (1) අන්තය - අභ්‍යන්ත (Anterior - Nonanterior)
- (2) මුර්ධනීය - අමුර්ධනීය (Coronal - Noncoronal)
- (3) විස්තෘත - අවිස්තෘත (Distributed-Nondistributed)
- (4) අපර - පුච්ච (Back - Nonback)
- (5) උච්ච - අනුච්ච (High - Nonhigh)
- (6) අවච්ච - අනවච්ච (Low - Nonlow)

(1) අන්තය - අභ්‍යන්ත [+ අන්තය]

"අන්තය" ශබ්ද ලෙස හැඳින්වෙන්නේ මූඛය ඉදිරිපස උච්චාරණ ඉන්ද්‍රියයක් වන තොල්වල සිට මුදුන් තල්ල දක්වා ඇති උච්චාරණ ඉන්ද්‍රියයන් උපයෝගී කොට ගෙන බාධා සහිත ව නිපදවනු ලබන ශබ්දයි.

අභ්‍යන්තර ශබ්ද නිපදවීම සඳහා පසු පස උච්චාරණ ඉන්ද්‍රියයන් උපයෝගී කරගන්නා අතර අන්තර් ශබ්දවලට වඩා අඩු බාධාවකින් නිපද වනු ලබයි.

[p, t] වැනි ශබ්ද "අන්තර්" ශබ්ද සඳහා උදාහරණ වන අතර ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ අභ්‍යන්තර ශබ්ද සඳහා [ts, k] ශබ්ද උදාහරණ වේ.

(2) මුර්ධනිය - අමුර්ධනිය [+ මුර්ධනී]

ශබ්ද උච්චාරණය සඳහා උපකාරීවන දිවිකලය (The blade of the tongue) එය පවතින ස්ථානයෙන් From it neutral position) උඩට එසවී නිපදවනු ලබන ශබ්ද මුර්ධන නම් වේ. දිවිකලයෙහි එවැනි ක්‍රියාකාරීත්වයකින් තොරව නිපදවනු ලබන ශබ්ද අමුර්ධන නම් වේ.

[ε] ස්වරය නිපදවන විට දිවිකලය නිරන්තරයෙන් එය පවතින ස්ථානයේ ම පවතීයි.

[+ මුර්ධනිය] මුර්ධන ලෙසත්

[- මුර්ධනිය] අමුර්ධන ලෙසත් සලකනු ලැබේ.

[- මූර්ධනීය]	[+ මූර්ධනීය]		[- මූර්ධනීය]
p b v m	t d s z n	ts ds ʃ ʒ	k g x
[+ අන්තය]		[- අන්තය]	

ශබ්ද	ලක්ෂණ
p,b,v,m	- මූර්ධනීය, + අන්තය
t,d,s,z,n	- මූර්ධනීය, + අන්තය
t,d	+ මූර්ධනීය, - අන්තය
k,g,x	- මූර්ධනීය, - අන්තය

(3) විස්තෘත - අවිස්තෘත [± අවිස්තෘත]

බාධා රහිත ව වායුධාරාව සෑහෙන දුරකට විහිදෙන ශබ්ද "විස්තෘත" [+ විස්තෘත] ශබ්ද ලෙස හඳුන්වනු ලබන අතර එසේ නොවන ශබ්ද "අවිස්තෘත" [-විස්තෘත] ශබ්ද ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

	[-මූර්ධනීය]	[+මූර්ධනීය]	[මූර්ධනීය]
[+විස්තෘත]	Φ	s	ʃ
.....			
[-විස්තෘත]	f	θ	ɸ
	[+ අන්තර්]		[- අන්තර්]

ශබ්ද	ලක්ෂණ
Φ	- මූර්ධනීය, + විස්තෘත, + අන්තර්
s	+ මූර්ධනීය, + විස්තෘත, + අන්තර්
ʃ	+ මූර්ධනීය, + විස්තෘත, - අන්තර්
x	- මූර්ධනීය, + විස්තෘත, - අන්තර්
f	- මූර්ධනීය, - විස්තෘත, + අන්තර්
θ	+ මූර්ධනීය, - විස්තෘත, + අන්තර්
s	+ මූර්ධනීය, - විස්තෘත, - අන්තර්
h	

(4) අපර- සුරුව [+අපර]

ස්වභාවික දිව පවතින ස්ථානයෙන් පසුපසට ඇද නිපද වනු ලබන ශබ්ද "අපර" ශබ්ද ලෙස හැඳින්වේ. එවැනි ක්‍රියාකාරීත්වයකින් තොරව නිපදවනු ලබන

ශබ්ද පූර්ව ශබ්ද නම් වේ. තාලුඡ ශබ්ද හා [i, e, æ] යන ශබ්ද අපර ශබ්ද වන අතර කාකුඳ හා [u, o, ɔ] ශබ්ද පූර්ව ශබ්ද වේ.

(5) උච්ච - අනුච්ච [±අච්ච]

සාමාන්‍යයෙන් දිව පිහිටි ස්ථානයෙන් ඉහළට එසේ වී නිපදවනු ලබන ශබ්ද "උච්ච" ශබ්ද නම් වන අතර එසේ නොවන ශබ්ද "අනුච්ච" ශබ්ද නම් වේ.

(6) අච්ච- අනච්ච [±අච්ච]

දිව සාමාන්‍යයෙන් පවතින ස්ථානයෙන් පහළට ගෙන නිපදවන ශබ්ද අච්ච ශබ්ද නම් වේ. එසේ දිව පහතට නොහෙළා නිපදවන ශබ්ද අනච්ච ශබ්ද නම් වේ.

සාම්ප්‍රදායික උච්චාරණ ස්ථාන හා වොම්ස්කි සහ හෝල් ඉදිරිපත් කළ ලක්ෂණ අතර ඇති සම්බන්ධය පහත සඳහන් වගුවෙන් පැහැදිලි කර ගත හැක.

උච්චාරණ ස්ථාන	අන්තර්	මුර්ධනීය	විස්තෘත	අසර	උච්ච	අච්ච
ද්විඛණ්ඩ Bilabial	+	-	-	-	-	-
දන්තෝෂ්ඨ Labiodental	+	-	-	-	-	+
දන්ත Dental	+	+	+	+	+	+
දන්තෝපචාරණ Affricate	+	+	+	+	+	+
මුර්ධන Alveolar	-	+	+	-	-	-
කාලුණ දන්තෝපචාරණ Palatoalveolar	-	+	+	-	-	-
කාලුණ Palatal	-	-	+	-	-	-
කාකුද Velar	-	-	+	+	-	-
රසනික Uvular	-	-	-	+	-	-
ග්‍රහනික Pharyngeal	-	-	-	+	+	-
විබාසක Glottal	-	-	-	+	+	-

A Course in phonetics by Peter Ladefoged (1982) P.249

වොම්පිකි හා හෝල් විසින් වෙනත් ශබ්ද ලක්ෂණ දෙකක් ද ඉදිරිපත් කරන ලදී.

- (1) විකුච්ච - ආකුච්ච (Rounded - Nonrounded)
- (2) ස්තඛ්ඨ - ශීච්ච (Tense - Nontense)

විකූචිත - ආකූචිත

ශබ්ද උච්චාරණයේ දී කොළවල ස්වරූපය අනුව විකූචිත හෝ ආකූචිත වශයෙන් ශබ්ද වර්ග දෙකකට බෙදා දක්වනු ලැබේ.

ස්තබ්ධ - ශීථිල¹

සැලකිය යුතු මාංශපේෂි සමූහයක් උපයෝගී කෙට ගෙන නිපදවනු ලබන ශබ්ද ස්තබ්ධ ශබ්ද නම් වේ. අඩු මාංශපේශි සමූහයකින් ආයාසයකින් තොරව පැහැදිලි නොවන අයුරින් නිපදවන්නේ ශීථිල ශබ්දයි. ස්ථබ්ධ ශබ්ද කරමක් දික්වන අතර ශීථිල ශබ්ද කෙටි වේ.

වොම්ස්කි හා හෝල් උච්චාරණ ආකාරයන්හි ලක්ෂණ පහක් (5) පෙන්වා දුන්හ.

- (1) නාසික - අනාසික (Nasal - Nonnasal)
- (2) පාර්ශ්වීය - අපාර්ශ්වීය² Lateral - Nonlateral)
- (3) කර්කශ - අකර්කශ³ Strident-Nonstrident)
- (4) ප්‍රචර්තක-අප්‍රචර්තක⁴ (Continuant-Noncontinuant)
- (5) ක්ෂණික - විලම්බිත¹ Instantaneous Release-

¹ ස්ථබ්ධ හා ශීථිල ලක්ෂණය විශේෂයෙන් ස්වර ශබ්ද අතර දක්නට ලැබෙන විශේෂ ලක්ෂණ දෙකකි.

² කර්කශ ශබ්ද වඩාත් සෝෂා සහිත වන අතර අකර්කශ ශබ්ද සෝෂ බවින් අඩුය.

³ ප්‍රචර්තක ශබ්ද උත්පත්තියේ දී වායුධාරාව සෝෂ තත්වයෙන් පවත්නා අතර අප්‍රචර්තක එසේ නොවේ.

⁴ ස්පර්ෂ හා නාසික ශබ්ද අප්‍රචර්තක ශබ්ද වන අතර සර්ෂ හා අනෙක් ශබ්ද ප්‍රචර්තක ශබ්ද නම් වේ.

¹ ස්වර තන්තු වායුධාරාව මගින් කැලඹීම් සහිතව ප්‍රමාදයෙන් යුතුව නිපදවනු ලබන්නේ විලම්බිත ශබ්දයි. වායුධාරාව මගින් ස්වර තන්තු කැලඹීම් රහිතව ක්ෂණික ව නිපදවන්නේ ක්ෂණික ශබ්දයි.

Non Instantaneous Release

දන්තජ හා මුර්ධජ ව්‍යාඤ්ජන ශබ්ද ඉහත කී ලක්ෂණවලට අනුව වගී කිරීම පහත සඳහන් අයුරින් දක්විය හැක.

දන්ත මුර්ධජ ශබ්ද

සාම්ප්‍රදායික ශබ්දවිද්‍යා විග්‍රහය Traditional Phonetics Description			ශබ්ද දන්තජ මුර්ධජ	Nasal	මුර්ධක Continuant	Noninstantaneous	පිලිමික strident	සාර්ථක Lateral
සෝෂ Voiced	මුර්ධජය Alveoler	නාසික Nasal	n	+	+	+	-	-
		ස්පර්ෂ Stop	d	-	-	-	-	-
		දන්තෝපචාරජ Affricate	dz	-	-	+	+	-
	දන්තජ Dental	දන්තෝපචාරජ Affricate	d	-	-	+	-	-
		සර්ෂ Fricative		-	+	-	-	-
	මුර්ධජය Alveoler	දන්තෝපචාරජ Affricate	z	-	-	-	+	-
කර්කශ Lateral		l	-	-	-	-	+	

A Course in Phonetics by Peter Ladefoged 1982,p.252

වොමිස්කි හා හෝල් විසින් දක්වන ලද ලක්ෂණයන්ට අනුව ඉංග්‍රීසි ව්‍යාඤ්ජන ශබ්දීම හා ස්වර ශබ්දීම වගු පහත දක්වේ.

ඉංග්‍රීසි ව්‍යාඤ්ජන ශබ්දීම

වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant	වෘත්තීය Consonant
p	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
b	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
t	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
d	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
k	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
g	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ඡ	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ඣ	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
f	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
v	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
θ	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
ð	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
s	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
z	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
ʃ	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
ʒ	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
m	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
n	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
ɲ	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
r	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
l	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
h	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
i	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

වෘත්තීය ස්වර අක්ෂර

ව්‍යංජන Tense	සංකුචිත Rounded	මූලධර්ම Coranal	අන්තර්ගත Anterior	අධික Low	අපර Back	උච්ච High	උපරාස Consonanta	ව්‍යංජන Vocalic	
i:	-	-	-	-	-	+	-	+	i:
u	+	-	-	-	+	+	-	+	u
e:	-	-	-	-	-	-	-	+	e:
o:	+	-	-	-	+	-	-	+	o:
æ:	-	-	-	+	-	-	-	+	æ:
a:	-	-	-	+	+	-	-	+	a:
ɔ:	+	-	-	+	+	-	-	+	ɔ:
i	-	-	-	-	-	+	-	+	i
u	+	-	-	-	+	+	-	+	u
e	-	-	-	-	-	-	-	+	e
ʌ	-	-	-	-	+	-	-	+	ʌ

සිංහල ව්‍යංජන ගුණිම වගුව

	ආශ්‍රිත Sonorant	කර්කශ Strident	සෘජු Voice	පෙර Back	පහළ Low	උසින් High	බිත්තරාලීන Coronal	අභිමුඛ Anterior	නාසික Nasal	අඛණ්ඩ Continuant	ස්වරීන Vocalic	ව්‍යංජන Consonantal
p	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+
b	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+
t	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	+
d	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+
ʈ	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+
ɖ	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+
c	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+
ɟ	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+
k	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	+
g	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+
m	-	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	+
n	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	+
ɳ	-	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+
s	-	+	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+
ʃ	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+
l	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-	+	+
r	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	+
ɻ	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	+
w	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+

විකල්ප Tense	එකඟ Rounded	සෛෂ් Voice	මුරුසි Corana	අන්ත Anterio	අධ Low	අධ Back	අධ High	Consona ntal	වචන Vocalic
i	-	+	-	-	-	-	+	-	+
u	+	+	-	-	-	-	+	-	+
e	-	+	-	-	-	-	-	-	+
o	+	+	-	-	-	+	-	-	+
æ	-	+	-	-	+	-	-	-	+
a	-	+	-	-	+	+	-	-	+
i:	+	+	-	-	-	-	+	-	+
u:	+	+	-	-	-	+	+	-	+
e:	-	+	-	-	-	-	-	-	+
o:	+	+	-	-	-	+	-	-	+
æ:	-	+	-	-	+	-	-	-	+
a:	-	+	-	-	+	+	-	-	+

සිංහල ව්‍යංජන හා ස්වර ශබ්දමයන්හි වෙනස්කම් ශබ්දම
ලක්ෂණ (Distinctive Features)

ව්‍යංජන ශබ්දම:-

/p/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ අන්තය} \end{array} \right)$

/b/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ අන්තය} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$

/t/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ අන්තය} \\ + \text{ මූර්ධජ} \\ + \text{ කර්කශ} \end{array} \right)$

/d/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ අන්තය} \\ + \text{ මූර්ධජ} \\ + \text{ කර්කශ} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$

/tʰ/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ මූර්ධජ} \end{array} \right)$

/dʰ/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ මූර්ධජ} \\ + \text{ කර්කශ} \end{array} \right)$

/c/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ මූර්ධජ} \\ + \text{ කර්කශ} \end{array} \right)$

/ɟ/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ මූර්ධජ} \\ + \text{ කර්කශ} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$

/k/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ අපර} \end{array} \right)$

/g/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ව්‍යංජන} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$

/m/ (+ ව්‍යංජන
 + නාසික
 + අන්තය
 + සෝෂ
 + නාදික)

/n/ (+ ව්‍යංජන
 + නාසික
 + අන්තය
 + මුර්ධජ
 + නාදික)

/ŋ/ (+ ව්‍යංජන
 + නාසික
 + උච්ච
 + අපර
 + නාදික)

/s/ (+ ව්‍යංජන
 + ප්‍රචර්තක
 + අන්තය
 + මුර්ධජ)

/h/ (+ අච්ච
 + නාදික)

/l/ (+ ව්‍යංජන
 + ස්වරිත
 + අන්තය
 + මුර්ධජීය
 + සෝෂ
 + නාදික)

/r/ (+ ව්‍යංජන
 + ස්වරිත
 + අන්තය
 + මුර්ධජීය
 + සෝෂ
 + කර්කශ
 + නාදික)

/y/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ උච්ච} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ නාදික} \end{array} \right)$

/w/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ උච්ච} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ නාදික} \end{array} \right)$

සිංහල ස්වර ගබ්ඳිම

/i/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ ශෝෂ} \end{array} \right)$

/i:/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ ස්නබ්ධ} \end{array} \right)$

u/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ සංකුචිත} \end{array} \right)$

/u:/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ උච්ච} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ ස්නබ්ධ} \end{array} \right)$

/e/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ අපර} \end{array} \right)$

/e:/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ ස්නබ්ධ} \end{array} \right)$

/ɔ/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ විකුචිත} \end{array} \right)$

/o:/ $\left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරිත} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ ශෝෂ} \\ + \text{ ස්නබ්ධ} \end{array} \right)$

$$/æ/ \left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරීත} \\ + \text{ අවච්ච} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$$

$$/æ:/ \left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරීත} \\ + \text{ අවච්ච} \\ + \text{ සෝෂ} \\ + \text{ ස්තබ්ධ} \end{array} \right)$$

$$/a/ \left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරීත} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ අවච්ච} \\ + \text{ සෝෂ} \end{array} \right)$$

$$/a:/ \left(\begin{array}{l} + \text{ ස්වරීත} \\ + \text{ අපර} \\ + \text{ අවච්ච} \\ + \text{ සෝෂ} \\ + \text{ ස්තබ්ධ} \end{array} \right)$$

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

1. රාජපක්ෂ, ආර්.එම්.ඩබ්ලිව්. (1993),
"භාෂණ සිංහල ව්‍යාජන ශබ්ද"
අභ්‍ය මුද්‍රණ ශිල්පියෝ, මහර.
2. රාජපක්ෂ, ආර්.එම්.ඩබ්ලිව්. (1997),
"භාෂණ සිංහල ස්වර ශබ්ද"
දර්ශන ප්‍රකාශන, කැලණිය.

3. Chomsky, N. and Halle, M. (1968)
 "The sound pattern of English"
 Harper and Row.
4. Gleason, H.A. Jr. (1961)
 **"An Introduction to Descriptive
 Linguistics"** Holt, Rinehart and Winston.
5. Hockett, C.E. (1963)
 "A Course in Modern Linguistics "
 Macmillan.
6. Jones, D. (1971)
 "An Outline of English Phonetics,"
 Heffer.
7. Karunatilake, W.S. (1996)
 "Kayani" (Journal of Humanities and
 Social Sciences of the University of
 Kelaniya) **"Sinhala-Word -Phonology."**
8. Ladefoged, P. (1983)
 "A Course in Phonetics" Harcourt Brace.
9. Malmberg, B. (1963)
 "Phonetics" Dover Publications.
10. Peter Ladefoged, (1982)
 "A Course in Phonetics"
11. Schane, S.A. (1967)
 "Generative Phonology" Printice Hall.
12. Sommerstein, A.H. (1977)
 "Modern Phonology" Edward Arnold.